

Deviation & kompensering

Jordens magnetfält kan delas in i 2 segment : Horisontellt och vertikalt.

- Den vertikala delen påverkar kompassrosen så att den lutar mot norr eller söder. En kompassros som är balanserad för t.ex. Göteborg är inte horisontell i Sydney.
- Den horisontella delen påverkar kompassrosens missvisning. Även lokala magnetiska fält i båten påverkar vilket gör att kompassen inte pekar mot den magnetiska nordpolen.

Deviation

Skillnaden mellan visad nord och den magnetiska nordpolen är kallad deviation. Den kan vara positiv eller negativ.

För att få så litet fel som möjligt skall kompassen installeras så långt ifrån som möjligt från : annan kompass, brandsläckare, högtalare. Elektriska kablar och installationer, metalldelar i styrning, analoga instrument etc.

När man väl vet vilken deviation man har på så är kompassen ett fullständigt tillförlitligt instrument. Deviation förs in på en deviationskurva som alltid skall vara tillgänglig. Deviationen bör kontrolleras en gång per år.

Att göra en deviationskurva

Kontrollera att kompensationskruvarna är i neutralt läge.

Även om detta är en enkel operation skall den utföras noggrant. För att få fram deviation gör man det enklast genom att jämföra huvudkompassen med en handpejlkompass. Man ställer sig på ett ställe t.ex. längs akterut där det är så lite störningar som möjligt.

Exempel : Om handpejlkompassen visar 30° och huvudkompassen visar 34°, är deviationen - 4°.

• Steg 1 : Hitta en position som är fri från störningar.

Det bästa är om man kan göra detta en dag med lugn sjö och att man går för motor. Välj en punkt (som är minst 3 Nm från båten) där bäringen är känd.

Pejla in märket med pejlkompassen och styr båten sakta runt i en cirkel.

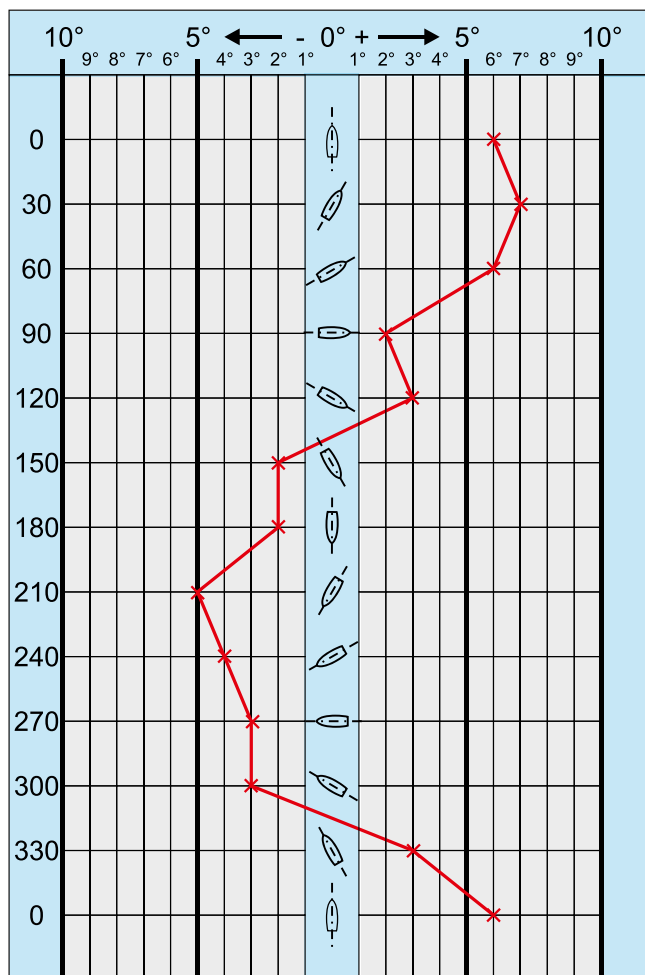
Om bäringen är konstant, betyder det att Ni är på en plats utan störningar. Om inte, prova att ställa Er på ett annat ställe på båten.

• Steg 2 : Jämför kursen mellan pejlkompass och styrkompass.

Jämför kursen mellan de 2 kompasserna. Den eventuella skillnaden mellan kompasserna är deviationen på styrkompassen.

• Steg 3 : Att göra en deviationskurva.

Att se skillnaden i alla riktningar, kontrollera deviationen i 30° intervall. (Norr, 30°, 60°, Ost, 120° etc..) Och skriv in alla skillnader på deviationskurvan.

Att läsa deviationskurvan

- Om deviationen inte är mer än $\pm 7^\circ$, gör då en enkel deviations tabell som visar avvikelsen och behåll den för framtida behov då man behöver verklig kurs.
- Om deviationen är mellan $\pm 7^\circ$ och $\pm 20^\circ$, måste kompassen kompenseras med kompensatorn och en ny devieringskurva måste göras.
- Om deviationen är mer än $\pm 20^\circ$, skall kompassen placeras någon annanstans på båten.

Kompensering

Vissa kompasser har en inbyggd kompensator eller så kan den fås som tillbehör. Att kompensera en kompass betyder att man justerar de 2 magneter som används i nord/syd och/eller ost/väst riktning. Att kompensera en kompass är en känslig operation och vi rekommenderar att Ni anlitar en kompassjusterare för detta.

Att kompensera en kompass

Använd en andra kompass, där en pejlkompass oftast är det bästa alternativet. Den nord/sydliga skruven korrigerar i nord/sydlig riktning och den ost/västliga skruven korrigerar i ost/västlig riktning.

- Kör båten i nordlig riktning enligt pejlkompassen och justera nord/syd skruven tills styrkompassen visar som pejlkompassen.
- Gör likadant men kör i ostlig riktning.
- Kör båten i sydlig riktning men reducera skillnaden med hälften.
- Gör likadant i västlig riktning.
- OBS : När detta är klart måste en ny deviationskurva göras.

Kompassmontering

Flushmontage

Denna kompassmontering medger en bättre vibrationsdämpning och ett oftast snyggare integrerat montage.

Skottmontage

Monteras oftast på skott på segelbåtar eller i instrumentbräda på motorbåtar.

Bygel

Mycket vanlig på motorbåtar genom att bygeln medger montage i stort sett varsomhelst.

Piedestal för rattstyrning

För segelbåtar med styrpiedestal.

Minipiedestal

Nätt och kompakt montering utan att hålltagning behövs. Här kan kompassen tas med hem för säker förvaring.

Handhållen

Kompass med pejlfunktion. Här fungerar fästet i huvudsak som förvaring.

Mastmontage

Om det finns väldigt lite utrymme kan man även montera på masten med ett speciellt mastfäste.